

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความสำคัญและที่มาของงานวิจัย

อุตสาหกรรมไก่สดแช่เย็น แช่แข็งและแปรรูป เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมอาหารกลุ่มปศุสัตว์ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจทั้งในแง่ของการบริโภค การจ้างงาน และการผลิต จึงเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้ประเทศไทยจากการส่งออกเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลการส่งออกสินค้าของประเทศไทยประเภทสินค้าเกษตรกรรมเรียงตามมูลค่าในปี 2550 - 2553 ในตาราง 1.1 จะเห็นว่ากลุ่มสินค้าไก่สดแช่แข็งและไก่แปรรูปอยู่ในอันดับต้นๆของสินค้าส่งออกในกลุ่มสินค้าเกษตรกรรมและพบว่ามีแนวโน้มที่สูงขึ้น โดยจากข้อมูลการส่งออกกลุ่มสินค้าไก่สดแช่แข็งและไก่แปรรูปดังตาราง 1.2 พบว่าไก่แช่แข็งมีปริมาณการส่งออกร้อยละ 5 ส่วนไก่แปรรูปมีปริมาณการส่งออกร้อยละ 95 ของกลุ่มสินค้าไก่สดแช่แข็งและไก่แปรรูป

ตาราง 1.1 การส่งออกสินค้ากลุ่มเกษตรกรรม (กลีกรวม, ปศุสัตว์, ประมง) ของไทยเรียงตามมูลค่าปี 2550 - 2553 (มกราคม - เมษายน)

สินค้ากลุ่มเกษตรกรรม	2550		2551		2552		2553 (ม.ค. – เม.ย.)	
	อันดับ	มูลค่า	อันดับ	มูลค่า	อันดับ	มูลค่า	อันดับ	มูลค่า
ยางพารา	1	194,338.73	1	223,628.23	2	146,263.60	1	77,454.55
ข้าว	2	119,215.43	2	203,219.08	1	172,207.65	2	54,406.32
ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง	3	48,552.24	4	47,764.93	3	51,602.22	3	28,212.91
ไก่แปรรูป	5	31,982.65	3	50,275.42	4	47,456.14	4	14,328.81
กุ้งสดแช่เย็น แช่แข็ง	4	42,418.14	5	42,755.25	5	46,098.82	5	13,377.61
ผลไม้สดแช่เย็น แช่แข็งและแห้ง	7	13,200.08	7	13,583.15	6	17,818.01	6	4,771.07
เนื้อปลาสดแช่เย็น แช่แข็ง	8	11,433.16	6	14,467.46	7	12,731.61	7	4,011.95
ปลาหมึกสดแช่เย็น แช่แข็ง	6	14,403.68	8	12,531.91	8	11,187.00	8	3,714.65
ข้าวโพด	11	3,537.69	10	7,197.94	9	8,209.09	9	2,789.97
ผักสดแช่เย็น แช่แข็งและแห้ง	10	6,867.14	11	6,886.52	11	6,702.62	10	2,374.20
ปลาสด แช่เย็น แช่แข็ง	9	7,609.79	9	8,953.71	10	7,374.25	11	1,959.50
สินค้าปศุสัตว์อื่น ๆ	19	975.10	14	2,866.78	12	4,616.46	12	1,144.45
เครื่องเทศและสมุนไพร	16	2,301.43	16	2,498.00	16	2,513.09	13	1,044.15
สัตว์น้ำจำพวกครัสเตเชีย	13	3,295.04	12	3,420.13	13	2,935.12	14	884.17
กล้วยไม้	14	2,944.71	15	2,833.80	14	2,738.33	15	808.80
ปลาแห้ง	15	2,455.76	17	2,286.12	17	2,279.76	16	706.89
ไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง	18	1,047.88	19	1,342.96	19	1,582.35	17	616.16
เมล็ดพืชและสปอร์ที่ใช้สำหรับการเพาะปลูก	17	1,247.81	18	1,487.43	18	1,887.40	18	614.64
ใบชาสุบ	12	3,362.93	13	3,204.08	15	2,733.66	19	456.81

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร (29 พฤษภาคม 2553)

ตาราง 1.2 ข้อมูลสินค้าส่งออกของกลุ่มสินค้าไก่สดแช่แข็งและไก่แปรรูป

โครงสร้างสินค้าส่งออก	ร้อยละ
ไก่สดแช่เย็นและแช่แข็ง	5.00
ไก่แปรรูป	95.00
โครงสร้างราคา	ร้อยละ
ต้นทุนในประเทศ	95.00
ต้นทุนนอกประเทศ	5.00
Approximate Margin	10.00
ผู้ผลิต	
ฟาร์ม	12,998 ฟาร์ม
โรงงานชำแหละ (มาตรฐานส่งออก)	25 โรงงาน
โรงงานแปรรูป (มาตรฐานส่งออก)	66 โรงงาน
กำลังการผลิต	
1.4 ล้านตันต่อปี (ไม่รวมเครื่องใน) จำนวน 1,000 – 1,200 ล้านตัว	
จำนวนคนงาน	
600,000 คน (รวมเกษตรกร)	
จำนวนผู้ประกอบการที่เป็นสมาชิกกรมการส่งออก	
35 ราย	

ที่มา: กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ (29 พฤษภาคม 2553)

จากสภาวะการแข่งขันในตลาดโลกที่ค่อนข้างสูง โดยคู่แข่งที่สำคัญในตลาดโลกคือ บราซิล สหรัฐอเมริกา จีน และสหภาพยุโรป การที่องค์กรจะสามารถช่วงชิงส่วนแบ่งทางการตลาดจากคู่แข่งได้นั้น องค์กรธุรกิจต้องไม่คำนึงถึงเพียงแค่ผลิตให้ได้เท่านั้น ต้องมีการหากลยุทธ์ต่างๆ มาใช้ เพื่อให้การผลิตมีต้นทุนและเวลาต่ำที่สุด คุณภาพดีที่สุด รวมไปถึงบริการดีที่สุดด้วย การวางแผนผลิตก็เป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่องค์กรธุรกิจไม่ควรมองข้าม เนื่องจากการวางแผนผลิตที่มีประสิทธิภาพจะสามารถทำให้องค์กรมีความสามารถทางการผลิตที่เหนือกว่าคู่แข่งได้คือ สามารถผลิตสินค้าได้ตรงตามความต้องการของลูกค้าและตามกำหนดเวลา และยังสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

บริษัท บี.ฟู้ดส์ โปรดักส์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด ตั้งอยู่ที่ 39 หมู่ 5 ถนนสระบุรี-หล่มสัก ต.ช่องสาธิต อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี 15220 เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2533 เป็นบริษัทร่วมทุนระหว่างบริษัทไนเคอเบทาโกร กับ บริษัท มิตซูบิชิ คอร์ปอเรชั่น จำกัด แห่งประเทศญี่ปุ่น เพื่อดำเนินธุรกิจ

ผลิตชิ้นส่วนและแปรรูปเนื้อไก่สดแช่แข็งเพื่อการส่งออกไปยังทวีปยุโรปและทวีปเอเชีย รวมทั้งผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ผลิตตามความต้องการของลูกค้าต่างประเทศเช่น อาหารพร้อมปรุง ยากิโทริ เป็นต้น โดยโรงงานแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ โรงชำแหละ (Slaughterhouse; SLH) และ โรงอาหารสุก (Cooked Products Division; CPD)

รูป 1.1 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ของบริษัท บี.ฟู้ดส์ โปรดักส์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด

ในส่วน of โรงชำแหละ (Slaughterhouse; SLH) จะมีหน้าที่ชำแหละไก่แยกเป็นชิ้นส่วนเพื่อส่งขายให้แก่ลูกค้าในประเทศ และแช่แข็งเพื่อเป็นสินค้าส่งออก รวมไปถึงการตัดแต่งชิ้นส่วนไก่ให้มีรูปร่าง ขนาดและน้ำหนักตามที่ลูกค้าต้องการซึ่งเรียกว่า สินค้าตัดแต่งพิเศษ (Special Cutting Product; SP) เพื่อส่งไปยังโรงอาหารสุกเพื่อแปรรูปเป็นสินค้าปรุงสุกและแช่แข็งเป็นสินค้าส่งออกไปยังต่างประเทศ ซึ่งสินค้าปรุงสุกมีปริมาณการส่งออกมากถึง 95% ของสินค้าส่งออกทั้งหมด โดยสินค้าปรุงสุกส่วนใหญ่จะใช้วัตถุดิบประเภทสินค้าตัดแต่งพิเศษ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากโรงชำแหละ

ในแผนกสินค้าตัดแต่งพิเศษนั้น จะผลิตสินค้าตัดแต่งพิเศษตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งปัจจุบันมีประเภทสินค้าตัดแต่งพิเศษมากกว่า 50 ชนิด โดยกระบวนการผลิตจะใช้พนักงานในการตัดแต่งสินค้าให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ ซึ่งพนักงานแต่ละคนจะมีทักษะ ความชำนาญในการตัดแต่งสินค้าแต่ละชนิดไม่เท่ากัน พนักงานที่มีความสามารถใกล้เคียงกันจะอยู่ในสายการผลิตเดียวกัน ซึ่งมีสายการผลิตทั้งหมดประมาณ 25 สายการผลิต แบ่งการทำงานเป็น 2 กะคือ กะเช้า และกะกลางคืน ในแต่ละวันจะมีการมอบหมายงานให้แต่ละสายการผลิตว่าจะต้องผลิตสินค้าชนิดใดบ้าง ปริมาณเท่าใด ซึ่งจะถูกระบุโดยฝ่ายวางแผนการผลิตสินค้าตัดแต่งพิเศษ

รูป 1.2 ตัวอย่างสินค้าตัดแต่งพิเศษ (Special Cutting Product)

ในปัจจุบันฝ่ายวางแผนการผลิตสินค้าตัดแต่งพิเศษนั้น จะวางแผนการผลิตโดยอ้างอิงจากแผนการผลิตล่วงหน้าของโรงอาหารสุกเพื่อผลิตสินค้าให้ตรงตามข้อกำหนดที่โรงอาหารสุกต้องการ โดยจะทำการวางแผนว่าจะต้องผลิตสินค้าใดบ้าง จากนั้นจะทำการมอบหมายงานเหล่านั้นให้แต่ละสายการผลิต ซึ่งในขั้นตอนการมอบหมายงานจะใช้ประสบการณ์ของพนักงานวางแผนและการประมาณค่าต่างๆเช่น ประสิทธิภาพการผลิตแต่ละสินค้า จำนวนพนักงานที่มาทำงาน เป็นต้น โดยยังไม่มีระบบหรือเครื่องมือช่วยในการวางแผนทำให้ต้องใช้เวลานาน และบางกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงคำสั่งซื้อกะทันหัน ทำให้ต้องเสียเวลาในการวางแผนใหม่ ซึ่งการวางแผนในปัจจุบันอาจทำให้เกิดปัญหาต่างๆเช่น ผลิตสินค้าได้ไม่ครบตามความต้องการของลูกค้า ผลิตสินค้าได้ไม่เต็มประสิทธิภาพของพนักงาน เป็นต้น

เครื่องมือหนึ่งที่จะสามารถช่วยให้การวางแผนการมอบหมายงานมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ คือ ลิเนียร์โปรแกรมมิง (Linear Programming) เป็นเครื่องมือที่สามารถแก้ปัญหาการมอบหมายงานโดยอาศัยตัวแบบทางคณิตศาสตร์ การแก้ปัญหาการมอบหมายงานโดยทั่วไปจะมีรูปแบบพื้นฐานและมีข้อจำกัดดังนี้

- จำนวนงานและคนงานมีจำนวนเท่ากัน
- งาน 1 งาน ถูกกำหนดให้มีผู้ทำงาน 1 คน
- ผู้ทำงาน 1 คนจะทำงานได้ 1 งาน (ความสัมพันธ์หนึ่งต่อหนึ่งระหว่างงานกับผู้ทำงาน)

แต่ในกรณีของการมอบหมายงานของสายการผลิตสินค้าตัดแต่งพิเศษนี้ มีข้อจำกัดของกระบวนการผลิตเบื้องต้นคือ

- แต่ละสายการผลิตสามารถถูกมอบหมายให้ผลิตสินค้าได้มากกว่า 1 ชนิดสินค้า
- สินค้าแต่ละชนิดสามารถมอบหมายให้ผลิตได้หลายสายการผลิต
- การทำงานของแต่ละสายการผลิตไม่มีลำดับของกระบวนการเข้ามาเกี่ยวข้อง

จากข้อจำกัดเบื้องต้นที่กล่าวมานี้ ทำให้ไม่สามารถใช้ตัวแบบปัญหาการมอบหมายงานพื้นฐานได้ ดังนั้นจำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงตัวแบบทางคณิตศาสตร์ให้มีความสอดคล้องกับข้อจำกัดของกระบวนการผลิต ซึ่งการวางแผนที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องคำนึงถึงการใช้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อให้เกิดผลกำไรสูงสุดต่อองค์กร

ในการแก้ปัญหาด้วยลิเนียโปรแกรมมิ่งนั้น ข้อมูลที่นำมาใช้นั้นจะต้องมีค่าคงที่ โดยผลลัพธ์ของตัวแบบทางคณิตศาสตร์ที่ได้นั้นจะมีความถูกต้องแม่นยำเพียงใดขึ้นอยู่กับข้อมูลที่นำมาใช้ ซึ่งในความเป็นจริงนั้นข้อมูลบางค่ามีความไม่แน่นอนหรือคลุมเครืออยู่ เช่น ปริมาณความต้องการสินค้า กำลังการผลิต ทรัพยากรการผลิต เป็นต้น การจัดการกับข้อมูลที่ไม่แน่นอนเหล่านี้สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยทฤษฎีฟัซซีเซต (Fuzzy Set) สามารถอธิบายพฤติกรรมของค่าต่างๆที่มีความคลุมเครือได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์มีความเสมือนจริงมากกว่าลิเนียโปรแกรมมิ่งแบบปกติ

ดังนั้นงานวิจัยนี้จะมุ่งเน้นให้ความสำคัญในเรื่องการมอบหมายงานสำหรับการผลิตสินค้าตัดแต่งพิเศษ โดยจะประยุกต์ใช้ทฤษฎีลิเนียโปรแกรมมิ่งเพื่อสร้างตัวแบบทางคณิตศาสตร์สำหรับการมอบหมายงาน ร่วมกับทฤษฎีฟัซซีเซตสำหรับพารามิเตอร์บางค่าที่มีความไม่แน่นอน เช่น ปริมาณความต้องการสินค้าแต่ละชนิด เป็นต้น โดยตัวแบบทางคณิตศาสตร์จะมีความยืดหยุ่น และมีความเสมือนจริงมากขึ้น ซึ่งจะเครื่องมือที่สามารถช่วยตัดสินใจในการวางแผนมอบหมายงาน ลดระยะเวลาในการวางแผน ทำให้การวางแผนการมอบหมายงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์ทรัพยากรสูงสุด เพื่อให้เกิดผลกำไรสูงสุดต่อองค์กร

1.2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1. เพื่อสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์สำหรับการมอบหมายงานภายใต้พารามิเตอร์คงที่และภายใต้พารามิเตอร์แบบฟัซซี
- 1.2.2. เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ด้านปริมาณสินค้าที่ผลิตได้ และปริมาณสินค้าที่ผลิตไม่ทันจากตัวแบบทางคณิตศาสตร์ทั้งสองแบบกับวิธีการเดิมที่บริษัทใช้อยู่ในปัจจุบัน

1.3. ขอบเขตของการศึกษา

- 1.3.1. ศึกษาวิจัยและรวบรวมข้อมูลในบริษัท บี.ฟู้ดส์ โปรดักส์ อินเตอร์เนชันแนล จำกัด ตั้งอยู่ที่ 39 หมู่ 5 ถนนสระบุรี-หล่มสัก ต.ช่องสาธิต อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี 15220 ในฝ่ายผลิต แผนกสินค้าตัดแต่งพิเศษ

- 1.3.2. สร้างตัวแบบคณิตศาสตร์สำหรับการวางแผนการมอบหมายงานประจำวันของสายการผลิตสินค้าตัดแต่งพิเศษทั้ง 2 งาน โดยตัวแปรตัดสินใจคือ เวลาในการมอบหมายให้สายการผลิตที่ j ผลิตสินค้าที่ i ในวันที่ k (T_{ijk})
- 1.3.3. สร้างตัวแบบคณิตศาสตร์แบบพีชชีพารามิเตอร์ โดยที่พีชชีพารามิเตอร์คือปริมาณความต้องการสินค้าแต่ละชนิดเป็นแบบพีชชี (E_{ik})

1.4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

- 1.4.1. ได้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Models) เพื่อช่วยตัดสินใจในการวางแผนการมอบหมายงานประจำวันให้กับสายการผลิตและช่วยลดเวลาในการวางแผนได้
- 1.4.2. สามารถปรับปรุงระบบการวางแผนการมอบหมายงานในสายการผลิตให้เหมาะสม
- 1.4.3. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้ โดยประยุกต์ตามเงื่อนไขขององค์กรนั้นๆ